

FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 16

Lýsingarprisur fyri mm: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 30. apríl 1949

Bladið verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,00 + porto um fjórðingsárið

23 Árg.

Samrøða við P. M. Dam fólkatingsmann

Komin aftur úr Keypmanna-
havn sigur P. M. Dam, fólka-
tingsmaður, okkum nökur orð
um úrslitið av ríkisdagssetuni.

— Hövdu føroysku málini
verið fyrri, tá ið tit komu niður?

— Nei. Nökur vóru sett fram
av avvarðandi ministarum, men
ikki viðgjörð.

— Hvat líktist tær á viðgerð-
ina?

— Frálíka væl. Tað kann av
sonnum verða sagt, at Danir
viðgjördu og tóku ímóti teimum
við stórum forstáðis og vælvilja
og fult út í tí anda, sum stjórn-
arskipanin var stoypt í.

— Hvørjar lógir eru so sam-
tyktar á Danatingi?

— Fyrst er at nevna eftirlögin
til ellisfólk og avlamisfólk. Hesar
lógir vilja geva teimum gomlu
og avlamisfólkum somu forsorg
sum úti á landinum í Danmark,
roknað frá 1. apríl í ár.

— Tað vil so státt verða tal-
an um eina eftirbæling?

— Ja!

— Mötti hesum lógum mót-
støðu?

— Allir viðmæltu lógunum
uttan Th. Petersen. Hann fanst
at, at fólkaflakksins uppskot
ikki kom til viðgerðar. Merki-
ligt. Men socialministerin Ström
svaraði, at ríkisdagurin kundi
einans viðgera tey mál frá lög-
tingi, ið meirlutin var fyrri.

— Hvussu er nú fólkaflakks-
ins uppskot?

— Tað leggur byrðurnar á
arbeiðara- og fiskimannastáttin.
Er leyst, og bygt ov mikið á
ættan hjá einum manni. Men
um hetta verður óivað skrivað
mikið seinri. Viðari ummæli av
tí má tí stegja í hesum føri.
Tað var annars í seinastu løtu,
tá ið fólkaflakkurin merkti, at
tað var álvara í at bóta um
forsorgina hjá gomlum og av-
lamisfólki, sett fram sum eitt
propagandauppskot, tí flokkurin
ikki helt seg tola einsamallur at
standa berhentur í socialum
málum.

Næsta mál, ið er at nevna,
er læraralönlógin, ið javnsetir
dansk og føroyskar lærarar
sambært ynski hjá føroyskra
lærarastáttinum. Hetta framstíg-
ið eins og bótan av hini socialu

forsorgini vóru jú tveir av höv-
udstáttunum í samarbeiðssemj-
uni sum gjörd varð millum
javnadarmenn, sambandsmenn
og gamla sjálvstýrismenn, tá ið
lögmaður varð valdur og lands-
stýrið sett.

— Var Th. Petersen til stæðis
við viðgerðini av læraralönar-
lógini?

— Nei. Hann hevði bara eina
ferð orðið. Tað var tá ið hann
sum sagt, fanst at ellis- og av-
lamisrentulógunum.

— Hildu menn ikki hetta vera
lögdið?

— Sjálvandi, tá ið hann hev-
ur latið seg valt at umboða För-
oyingar á Danatingi.

Peningalógin varð samtykt.
Föroyingar fáa nú egnu sedlar.
Tað er athugaligt og lýsir frá
mongum, at Th. Petersen, ið á
sinni gjörði pundsvalið ímóti
eini peningaskipan sum teirri,
ið nú er skrásett fyri Föroyar,
kleiv ikki í tvey, nú tá ið hetta
týðningarmikla mál var fyrri.
Her fekk hann seg kortini ikki
tí til at mótmæla, tí tað verður á-
sannað av øllum skilamonnum,
at Föroyingar í dag hava eina
so góða peninga- og valutaskip-
an, sum einki annað land, norð-
urland í hvussu er, hevur mak-
an til. Vit ráða óskert yvir okk-
ara egnu valutu, hava fingið ein
fastan rætt til at fáa uppiskoyti
frá Danmarks Nationalbank, tá
ið okkum trýtur fremmenda
valutu til at keypa neyðsynjar-
vörur fyrri. Yvir inn- og útflut-
ningi ráða vit nú eisini sum vit
sjálvir vilja.

— Hvussu gongst við havnar-
málunum?

— Á ministarafundi segði
statsministerin okkum, at stát-
urin var sinnaður at jætta til tær
kommunur, ið söktu um tað,
25 pst ella 1/2 av tí, ið lögtingið
jættaði til tær stóru havnirnar.
Men lögtingið ella landsstýrið
mátti avgera raðfylgju, um
tilfarstrot og trot uppá arbeiðs-
fólk skuldi gjört, at ikki allar
kundu verða gjörðar í senn.

— Verður sjúkrahúsmálið
framt?

Ja, sjúkrahúsið á Tvöroyri
verður farið undir at byggja
longu í ár. Tað kostar 1 1/2 mill.

Kommunurnar í Suðuroynni
skulu lata grundstykkið. Staturin
verður at lata hin partin.

Landssjúkrahúsið er til við-
gerðar. Men har er komið tað
í vegin, at tingið haltar á báð-
um beinum. Tess viðtøka um
at fara undir at byggja smá
sjúkrahús stríðir ímóti tess sam-
tykt viðvíkjandi bygging av lands-
sjúkrahúsinum.

— Hvat er at siga frá rav-
magnsmálinum?

— Hetta mál kann ætlandi
bert loysast sum eitt Marshall-
hjálparmál.

Vit koma ætlandi at fáa einar
10—12 milliónir av Marshall-
hjálpini. Samtykkir tingið at
biðja um Marshall-hjálp til rav-
magnan av øllum Föroyum, so-
leiðis at øll hús, øll virki, hvar
ið tey í Föroyum standa, skulu
hava atstøður at nýta ravmagn,
annaðhvørt við motorkraft ella
fossamegi, vilja vit ætlandi lætt-

ligast fáa Marshallhjálp til eitt
tilíkt stórt, konstruktivt og fyrri
allan framburð grundleggjandi
mál.

Statsministerin vildi geva ein-
um tilikum stórláni sitt besta
viðmæli. Her eiga vit at handla
skjótt og »resolutt«!

— Hvussu verður við Grön-
lands málinum?

— Sitandi í Grönlandsnevnd
ríkisdagsins havi eg kenslu av
at í Grönlandi verða stórar
broytingar at henda. Hetta veld-
uga land eigur eina mikla fram-
tíð. Tað er gott, at vit Föroy-
ingar — næst Grönlandingum —
javnbjóðis Dönnum, eiga fyrsta
rættin har uppi.

Nú er takið hjá okkum at
bera okkum rætt at haruppi,
vera áræðismiklir og fúsir til
verka. Her megu allir státtir við
lögtinginum í rygginum leggja
saman — og arbeiða við pláni
og rationelt.

— Eru onnur mál í umbúna?

— Ja. Stórmál. Men tey eru
ikki liðug viðvíkjandi fyrireik-
ingunum.

FLAGGDAGURIN 25. apríl

Tórshavrar býur dugir væl
at festa, og tað sást eisini flagg-
dagin í ár. Havnar hornorkest-
ur, sangfelagið Frøi, skótaliðini
og talararnir gjördu dagin há-
tiðarligan, og so tað at skúlar-
nir fingi fri, setti sín dám á
dagin.

Annars er at siga, at tað er
sjáldsamt at siggja eina skrud-
gongu so væleydnaða, og hetta
má roknað politíinum til rós,
tí oftani endar ein slik í einum

rudileika. Hevði uppstillingin
verið betur, talarapallurin stað-
ið meira mitt fyrri og ikki so
nógvir talarar verið, so hevði
alt verið so fullkomið sum gjör-
ligt. Vit halda, at bert býar-
stjórin skuldi talað ein slikan
dag, og ið hvussu er ikki meira
enn ein aftrat.

Talararnir í ár vóru: Kjartan
Mohr býarstjóri, Pauli Dahl
yvirleikni og Hans A. Djurhuus
lærari. P.

Her verður valamatúr gjörður...

Hjá HOULBERG í Kjøtbýnum í
Keypmannahavn starvast yrkislaert
fólk í hundræðali við at gera pylsur,
roykt svinatjógv, livurpostei, dós-
amat o. s. fr. av besta danska kjøti og
fleski. Matvørurnar hjá HOUL-
BERG eru altíð framúr nossligar
og áttuligar — minnst hetta, tá ið
tygum keypa pylsur og dósamat!

Umboð:
B. Mortensen
Tórshavn - tlf. 326

S. HOULBERG A/s
KØDBYEN KØBENHAVN